

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z powództwa M. C.

przeciwko Urzędowi Miejskiemu w W.

o zapłatę i nakazanie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 10 stycznia 2024 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 31 maja 2022 r., sygn. akt III APa 27/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. zasądza od M. C. na rzecz Urzędu Miejskiego w W. kwotę 2040 zł (dwa tysiące czterdzieści złotych) wraz z odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ k.p.c. tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

(J.K.)

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z dnia 31 maja 2022 r. oddalił apelację powoda M. C. od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 18 czerwca 2021 r. oddalającego wniesione przez niego powództwo przeciwko pozwanemu Urzędowi Miejskiemu w W. o zasądzenie kwoty 171.091 zł tytułem odszkodowania w związku z dyskryminacją, kwoty 24.852 zł tytułem odprawy emerytalnej wraz z

odsetkami z tytułu opóźnienia, a także roszczeń w związku z naruszeniem dóbr osobistych powoda.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej powód zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości w podstawach skargi podniósł zarzut naruszenia: prawa materialnego: art. 18^{3b} § 1 pkt 1 k.p. w zw. z art. 18^{3a} § 1 k.p. w zw. z art. 31 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 maja 1992 r. o związkach zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 263), art. 18^{3b} § 1 pkt 1 k.p. w zw. z art. 18^{3a} § 1 k.p., art. 18^{3b} § 1 pkt 1 k.p. w zw. z art. 18^{3a} § 1 w zw. z art. 80a Ordynacji podatkowej, art. 18^{3b} § 1 pkt 1 k.p. w zw. z art. 18^{3a} § 1 k.p. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. w zw. z art. 56 § 1 k.k.s., art. 18^{3b} § 1 pkt 1 k.p. w zw. z art. 18^{3a} § 1 k.p. w zw. z art. 114 k.p., art. 18^{3b} § 1 pkt 1 k.p. w zw. z art. 18^{3a} § 1 k.p. w zw. z art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 530 ze zm.), art. 18^{3b} § 1 pkt 1 k.p. w zw. z art. 18^{3a} § 1 k.p. w zw. art. 94³ § 1 k.p., art. 18^{3d} k.p., a także naruszenie przepisów postępowania: art. 382 k.p.c. w zw. z art. 271 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., art. 382 k.p.c. w zw. z art. 245 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., art. 382 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 386 § 2 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 49 k.p.c. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód wskazał, że w sprawie ujawniły się istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do pytań:

1) czy w kontekście art. 18^{3a} § 1 k.p. dyskryminacja z przyczyn politycznych może mieć miejsce wyłącznie w przypadku bezpośredniego ubiegania się o dany urząd, jak przyjął to Sąd pierwszej instancji oraz Sąd drugiej instancji, czy też proces wyborczy i kandydowanie na dany urząd są wtórne wobec samej odmienności poglądów politycznych i przynależności politycznej dyskryminowanego i dyskryminującego;

2) czy w kontekście art. 18^{3a} § 1 k.p. w okolicznościach faktycznych sprawy brak oceny okresowej pracownika samorządowego, pomimo wcześniejszego przeprowadzenia tejże oceny w tych samych okolicznościach świadczenia pracy przez tego samego przełożonego, jednakże przy innym prezydencie miasta może być przejawem dyskryminacji bezpośredniej z powodów politycznych lub związkowych;

3) czy w kontekście art. 18^{3a} § 1 k.p. próba wręczenia pełnomocnictwa podatkowego tuż przed rozpoczęciem kampanii wyborczej w wyborach samorządowych w sytuacji powszechnej wiedzy o nieprawidłowym i nierzetelnym prowadzeniu ewidencji nieruchomości, jak również braku inwentaryzacji nieruchomości gminnych uniemożliwiającym *ipso facto* sporządzenie deklaracji podatkowej zawierającej prawdziwe dane z punktu widzenia konstrukcji podatku od nieruchomości mających wpływ na wysokość należnego podatku, a przenoszącego odpowiedzialność karno - skarbową na pełnomocnika, w sytuacji braku takowego pełnomocnictwa dla pozostałych pracowników zajmujących się tą materią, jak również bezpośrednich przełożonych może być przejawem dyskryminacji bezpośredniej z powodów politycznych i działalności związkowej oraz szukaniem pretekstu do zwolnienia z pracy w przypadku odmowy przyjęcia takowego pełnomocnictwa, jak również, czy pracownik ma obowiązek przyjąć takie pełnomocnictwo we wskazanych okolicznościach;

4) czy w kontekście art. 18^{3a} § 1 k.p. odmowa rozpatrzenia przez pracodawcę (obowiązanego do przeciwdziałania mobbingowi w miejscu pracy) skargi mobbingowej złożonej przed rozwiązaniem stosunku pracy przez zwolnionego pracownika z powołaniem się na rzekomą bezprzedmiotowość, w przypadku osobistego zaangażowania się Prezydenta Miasta przy skargach mobbingowych innych pracowników, może być uznane za przejaw dyskryminacji bezpośredniej z powodów politycznych lub związkowych, w szczególności jeżeli się zważy, że skarga i zwolnienie z pracy miały miejsce tuż przed rozpoczęciem kampanii wyborczej w wyborach samorządowych;

5) czy w kontekście art. 18^{3a} § 1 k.p. „przerzucanie” na pracownika odpowiedzialności za nieprzyjęcie nowego zakresu obowiązków w przypadku zaniechania przez pracodawcę procedury zmieniającej warunki pracy i płacy i

wręczenia po uzyskaniu właściwego związku zawodowego stosownego wypowiedzenia zmieniającego i tworzenie tym samym ipso facto w miejscu pracy atmosfery „nic nie robienia” przez pracownika będącego przewodniczącym związku zawodowego zwolnionym *ex lege* z obowiązku świadczenia pracy na rzecz pracodawcy w wymiarze 100 - 110 godzin miesięcznie (przy średnio 160 godzinnym miesięcznym wymiarze czasu pracy) i sumiennym wykonywaniu powierzonych prac, jak i innych poleceń przełożonej (np. zlecone inwentaryzacje) w pozostałym wymiarze czasu pracy (tj. 50 - 60 godzin miesięcznie), a więc innymi słowy czy zaniechanie przez pracodawcę przewidzianych prawem pracy czynności prowadzących do zmiany warunków pracy w okolicznościach faktycznych sprawy może być uznane za przejaw dyskryminacji bezpośredniej z powodu działalności związkowej;

6) czy w kontekście art. 18^{3a} § 1 k.p. roszczenie o odszkodowanie za rozwiązanie umowy o pracę z przyczyn dyskryminacyjnych obejmujące swoim zakresem *lucrum cessans*, jak np. utraconą odprawę emerytalną jest wymagalne od dnia rozwiązania umowy o pracę, czy też od daty, kiedy pracownik powziął informację o dyskryminacyjnym powodzie zwolnienia go z pracy lub wezwania do zapłaty;

7) czy w kontekście art. 49 § 1 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c. w zw. art. 45 ust. 1 Konstytucji odmowa wyłączenia wszystkich sędziów Sądu pierwszej instancji w związku ze złożonym wnioskiem o wyłączenie z uwagi na wątpliwości strony co do bezstronności w istocie rzeczy Sądu stanowi naruszenie prawa do rzetelnego procesu i pozbawienie strony obrony swoich praw skutkujące nieważnością postępowania przed Sądem pierwszej instancji.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi zgodnie z zasadą wynikającą z art. 98 § 1¹ k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) oraz obowiązek przedstawienia wniosku przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna jest jednak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju

prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wyvodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, a którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało ono sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z dnia 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest też

wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. W szczególności rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym nie jest wyręczanie strony reprezentowanej w procesie przez profesjonalnego pełnomocnika we wskazaniu (doprecyzowywaniu) treści postulowanych zagadnień prawnych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2019 r., II UK 255/18, LEX nr 2688935).

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecnictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie ma cechować się istotnością, czyli być doniosłe z uwagi na rangę zawierającego się w nim problemu prawnego oraz jego znaczenie wykraczające poza potrzeby rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 27 sierpnia 2020 r., IV CSK 140/20, LEX nr 3057396; z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, niepublikowane; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, niepublikowane; z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, niepublikowane i z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14, niepublikowane).

Skarga kasacyjna powoda nie spełnia stawianych jej wymogów konstrukcyjnych. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawiera uzasadnia, lecz odsyła do argumentacji zawartej w uzasadnieniu podstaw skargi kasacyjnej. Wobec zatem braku stosownej motywacji dla wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, argumentów za istnieniem określonej przez skarżącego przesłanki przedsądu należałoby zatem poszukiwać w innych elementach

konstrukcyjnych skargi, to jest w jej podstawach i ich uzasadnieniu, co nie jest rolą Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania kasacyjnego.

Skarżący nie zdołał także wykazać występowania w sprawie wskazanej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Przedstawione przez powoda, we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, pytania nie stanowią prawidłowo sformułowanego zagadnienia prawnego. Nie nawiązują bowiem w sposób generalny i abstrakcyjny do treści powołanego przepisu, nie wyjaśniają, w czym tkwi trudność w dekodowaniu zawartej w nim normy prawnej, ani do jakich odmiennych konkluzji prowadzi próba wykładni tego przepisu i jaką jego interpretację proponuje skarżący. We wniosku nie podjęto nawet próby sformułowania zagadnienia prawnego, które odpowiadałoby wymaganiom stawianym przez judykaturę tej przesłance przedsądu. Rolą Sądu Najwyższego nie jest domyślanie się lub poszukiwanie okoliczności, które uzasadniałyby przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, czy poszukiwanie argumentacji prawnej właściwej dla przedstawionego pytania. Jedynie na marginesie można zauważyć, że niemal wszystkie wskazane kwestie (w kształcie, w jakim sformułował je skarżący) wymagają odniesienia się do konkretnych okoliczności sprawy. Skarżący nie skonstruował zatem ogólnych zagadnień prawnych, których rozwiązanie miałoby znaczenie dla rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego, lecz pod pretekstem formułowania owych zagadnień zmierza do rozstrzygnięcia tego konkretnego sporu, w jego szczegółowo opisanych realiach faktycznych.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji postanowienia. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto zgodnie z art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 9 ust. 1 pkt 2 i pkt 3 § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

[as]

(J.K.)

